

Ekonomisk statistik och analys
Marcus Lundgren

Möte i användarrådet för ekonomisk statistik 10 december 2024

Närvarande:

Lena Sellgren, Business Sweden, ordförande
Torbjörn Isaksson, Nordea
Jyry Hokkanen, Riksbanken
Eric Spector, Teknikföretagen
Ylva Hedén Westerdahl, Konjunkturinstitutet
Pär Hansson, Tillväxtanalys
Henrik Siverbo, Finansdepartementet
Andrea Femrell, Näringslivets regelnämnd
Henrik Larsson, Finansinspektionen
Ann-Sofie Öberg, Ekonomistyrningsverket
Lalaina Hirvonen (ersatte Ida Björk), Riksdagens utredningstjänst
Pernilla Johansson, Swedbank

Från SCB:

Mattias Björling, ESA/BFN/LEDN
Marcus Lundgren, sekreterare, ESA/NUP/NS
Nina Grönborg, SSA/BL/HEK
Daniel Lennartsson, ESA/BFN/OE
Anna-Greta Erikson, D/UTV/VU
Susanne Svartengren, ESA/MS/SSF
Bodil Mortensson, ML/S/SK
Heather Bergdahl, ML/S/SK
Mattias Kain Wyatt, ESA/BFN/PRR

Frånvarande:

Johan Löf, Handelsbanken

1 Mötet öppnas

Mötet öppnades.

2 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes.

3 **Mötesanteckningar från föregående möte**

Inga synpunkter på föregående mötesanteckningar.

4 **Information från SCB och rådets medlemmar**

Torbjörn Isaksson (Nordea) berättade att de arbetar med samma frågor som alla andra just nu. En ny konjunkturrapport publiceras 22 januari. I övrigt tittar man en del på tjänsteexporten.

Jyry Hokkanen (Riksbanken) nämnde att det arbetas mycket med den nya betalningsstatistiken, som togs upp på förra användarrådsmötet. Det pågår kontakter med berörda parter och man har skickat förslaget på remiss. Årets sista penningpolitiska möte är den 18 december.

Eric Spector (Teknikföretagen) berättade att de snart ska växla yrkanden och det är fullt fokus på detta fram till mars. En presskonferens kommer att hållas den 19 december. De håller också på med en regional rapport och de publicerar en konfidensindikator för medlemsföretagen idag.

Ylva Hedén Westerdahl (Konjunkturinstitutet) informerade om att de har skrivit en rapport om arbetstidsförkortning som publiceras idag. De slutrapporterade nyligen drivmedelsprojektet. Projektet har genererat ett antal rapporter. Det har också skrivits en rapport om den gröna omställningen och det pågår arbete med machine learning. KI är intresserade av ett informationsutbyte med andra som arbetar med detta. Ett förslag är att ha en punkt om machine learning på ett kommande användarrådsmöte.

Nästa konjunkturrapport publiceras den 20 december. I rapporten har det gjorts en mindre analys av konsekvenserna av det amerikanska valet.

Pär Hansson (Tillväxtanalys) berättade att det ska hållas ett webinar om den så kallade expertskatten, som är en skattelättnad för särskilt kvalificerad arbetskraft från utlandet. Tillväxtanalys har nu fått tillgång till data om detta och man har kollat på FoU-personalens löner.

Henrik Siverbo (Finansdepartementet) nämnde att man är i slutskedet av pågående prognosarbete.

Andrea Femrell (Näringslivets regelnämnd) berättade att de har ett projekt där man med hjälp av AI ska kartlägga överimplementering av EU-direktiv i svensk rätt. Projektet planeras vara färdigt före sommaren.

Det pågår ett samarbete med SKR som tittar på uppgiftslämnarbördan inom offentlig sektor. NNR kommer att ge inspel till det då det även kan komma att beröra företag.

NNR följer tretton myndigheter som har fått ett förenklingsuppdrag. SCB är inte en av dessa myndigheter, men man har ett löpande arbete att följa SCB.

Henrik Larsson (Finansinspektionen) nämnde att de publicerade en stabilitetsrapport för två veckor sedan. Man kan se en något ljusare bild än

tidigare, framförallt för den kommersiella fastighetssektorn. Utredningen om amorteringskrav m.m. är klar, remissen kommer senare.

Arbetet med mikrodata om hushållens tillgångar och skulder fortsätter och en rapport ska publiceras som beskriver fördelningen av tillgångarna och skulderna.

Ann-Sofie Öberg (Ekonomistyrningsverket) berättade att de är mitt mellan två prognosomgångar. Det pågår arbete med att introducera nyanställda och att se över sina system.

Lalaina Hirvonen (Riksdagens utredningstjänst) berättade att det har varit mycket arbete under budgetarbetet och man har nu en lite lugnare period där det finns tid att komma ikapp med annat arbete.

Pernilla Johansson (Swedbank) berättade att de har gjort analyser av konsekvenserna av det amerikanska valet. De har också arbetat mycket med befolkningsdata och behovet av bostäder. En fråga man har tittat extra på är varför tjänsteimporten och tjänsteexporten har vuxit mycket de senaste åren. De gräver också i skillnader mellan NR-löner och KL-löner.

Lena Sellgren (Business Sweden) nämnde att de publicerar globala ekonomiska utsikter två gånger per år samt gör ett par interimsuppdateringar. Nästa uppdatering görs i januari. Förra veckan publicerade Business Sweden en rapport om global export där man tittar på hur Sveriges andelar på den globala exportmarknaden utvecklas. Man kan bland annat se att Europa tar exportandelar samtidigt som Asien tappar andelar.

SCB hjälper till med att ta fram en tidsserie över tjänsteexporten på tvåsiffrig SNI-nivå.

Mattias Björling (SCB) nämnde att SCB:s GD skulle ha slutat vid årsskiftet men kommer att vara kvar lite längre tills en ny GD är på plats. Verksamhetsplaneringen pågår men det är inga stora förändringar. Det kommer att hållas en workshop om kortdata idag.

SCB fick mer pengar i årets budget. Bland annat till att göra allmänna företagsregistret till öppna data. Det handlar då om en kompensation för intäktsbortfall. SCB får också pengar för att modernisera och effektivisera datahanteringen.

5 Uppdrag om hur FASIT kan utökas med hushållens skulder och vissa tillgångar

För information (Nina Grönborg)

SCB har fått ett uppdrag vars syfte är att "Bredda beslutsunderlaget för den ekonomiska politiken och belysa hushållens motståndskraft mot ekonomiska störningar". Senast den 31 januari ska SCB redovisa hur FASIT kan utökas med årliga uppgifter om bostadslån, konsumtionslån och tillgodohavanden på bankkonton (i intervaller). SCB ska också göra en kostnadsbedömning, ta fram ett finansieringsförslag och föreslå lämpliga författningsförslag.

FAST är en individ- och hushållsbaserad simuleringsmodell med olika moduler för simuleringar för individer, familjehushåll och bostadshushåll. Mikrodata består av ett större urval "STAR" (ca 2 miljoner individer, 700 tusen bostadshushåll) och ett mindre urval "MSTAR" (ca 90 tusen individer, 32 tusen bostadshushåll). De nya uppgifterna ska samlas in för urvalet MSTAR.

FASIT kan användas för att beräkna effekter av förändringar i transfereringssystemen (fördelningseffekter och budgeteffekter). FASIT regleras enligt egen lag och förordning och används av Regeringskansliet, Riksdagens utredningstjänst samt flertalet andra myndigheter och utredningar.

Pågående arbete inom regeringsuppdraget:

- Kartläggning av beröringspunkter med nuvarande statistik
- Undersökning av hur uppgifterna finns tillgängliga
- Användning av uppgifterna:
 - FASIT – bättre simuleringar, nya indikatorer/statistik
 - Officiell statistik
 - Kan uppgifter i SCB:s befintliga underlag komplettera bilden?
 - Förväntade resultat - felmarginaler, vilka redovisningsgrupper är möjliga?
- Upplägg av insamling och verktyg
- Samråd med berörda myndigheter och organisationer (Riksbanken, Finansinspektionen, Svenska bankföreningen, FASIT-användare).

I projektet har man tittat på befintlig statistik som KRITA för att se om man kan ha liknande upplägg för att underlätta för bankerna. Det har tagits kontakt med UC som har uppgifter om lån men inte banktillgodohavanden. Man har också räknat baklänges utifrån skatten på ISK för att beräkna innehavet på konton.

En utmaning är indelningen av banktillgodohavanden i intervall. Detta gör att det blir problem med att summera tillgångar från olika banker samt från individer till hushåll. Intervallen tillför också en osäkerhet i modellen.

En annan utmaning är avgränsning av vilka variabler som behövs för att uppfylla syftet med kompletteringen. Det finns också juridiska utmaningar med att endast samla in uppgifter för ett urval av individer, då man skulle behöva meddela bankerna vilka individer man ska samla in data för. En möjlig lösning är att uppgifter om samtliga individer samlas in och sedan gallras de individer som inte ingår i urvalet.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Har man diskuterat behovet av att kunna följa individer över tid?

SCB: Vi ser att det skulle vara önskvärt att samla in uppgifter för det stora urvalet för att kunna följa individer över tid.

För att ha koll på motståndskraften skulle man behöva hela tillgångssidan. SCB: Det finns vägar att gå för att komplettera tillgångarna. T.ex. genom att använda uppgifter om skatt på ISK samt med hjälp av fastighetsregistret. Vi känner dock inte att vi kan föreslå en utökad insamling.

Finns det uppgifter om innehav av värdepapper per tillgångsslag?

SCB: Inte på ISK men via värdepapperskonto finns uppgifter om utdelningar.

Är det ett problem att för bostadsrätter så är det hela fastigheten i fastighetsregistret?

SCB: Lantmäteriet har ett pågående arbete kring att uppskatta värdet per bostadsrätt som eventuellt skulle kunna nyttjas.

Amorteringar och amorteringskravet påverkar motståndskraften. Får man med det i detta arbete?

SCB: Vi har funderat på detta som extra krav på vad man vill samla in.

Kommer materialet att vara tillräckligt för att kunna dra slutsatser?

SCB: Om man inte går in på finare skärningar utan nöjer sig med t.ex. kön och inte tittar på regional nivå kan det kanske fungera.

När skulle detta kunna tas i drift?

SCB: Det är svårt att säga. Vi föreslår lagförändringar så troligtvis inte under nästa år. En bedömning är tidigast under 2026 avseende data för år 2025.

6 Nya datakällor ger nya möjligheter (EKSTAT 4.0)

För information (Daniel Lennartsson, Anna-Greta Erikson & Susanne Svartengren)

Administrativa register har historiskt sett gagnat statistikproduktionen på SCB och har möjliggjort att vi har kunnat gå från urvalsundersökningar till totalundersökningar. Det finns fortfarande fel i statistiken, men de är troligtvis mindre än tidigare urvalsfel.

Två exempel på nya datakällor de senaste åren är arbetsgivardeklaration på individnivå (AGI) och transaktionsdata från betalningsförmedlare (bankkortsdata etc.).

Utifrån arbetsgivardeklarationerna har SCB sett över arbetsmarknadsstatistiken och det har bland annat mynnat ut i en registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (BAS). En fördel med registerbaserad arbetsmarknadsstatistik är att man kan gå ner på en väldigt fin nivå.

Med hjälp av transaktionsdata har SCB tagit fram ny årlig statistik över hushållens konsumtion. På gång är också att SCB från och med 2025 ska producera veckostatistik över hushållskonsumtionen.

Det är flera nya källor på ingång:

- Riksbankens betalningsdata (2025)
- Digitala årsredovisningar (2026?)
- Räkenskapsschema för finansiella företag - SRU (2026?)
- Kassaregisterdata (2027)
- Transaktionsbaserad rapportering - ViDA/TBR (2030)

Det har tillsatts en grupp vars uppdrag är att titta på hur vi skulle ha lagt upp den ekonomiska statistiken på SCB om vi hade startat med ett blankt papper och hade tillgång till de datakällor vi har idag och de närmaste åren.

Tanken är att även fortsättningsvis kommer Standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) och Digitala årsredovisningar (DiÅR) att utgöra basen i årsstatistiken och sätta nivåerna. Andra datakällor kommer att bidra med specifikationer och fördelningar. För återstående databehov som inte täcks av någon tillgänglig datakälla kommer det att ske kompletterande insamling. För kvartalsstatistiken tänker man sig ett liknande upplägg, men här är istället moms och OSS basen.

Ökad användning av registerdata leder till minskade uppgiftslämnarkostnader och färre enkäter. En grov uppskattning är att uppgiftslämnarbördan skulle minska med nästan 75 procent om de framtida datakällorna blir verklighet och vi kan nyttja dem fullt ut. Vi tror också att det skulle leda till ökad kvalitet i den ekonomiska statistiken, snabbare och mer frekvent statistik och möjligheter att ta fram ny statistik.

Vad gäller transaktionsbaserad fakturainformation (TBR) så har DIGG gjort en hemställan till Bolagsverket & Skatteverket om utredning av obligatorisk e-faktura. För att kunna nyttja informationen fullt ut skulle det krävas en gemensam produktnomenklatur på e-fakturorna. TBR skulle kompletteras enligt ViDA-paketet med nationella fakturatransaktioner och fakturatransaktioner med tredje land.

Andra digitala datamängder som skapar möjligheter i statistiken är digitala årsredovisningar (DIÅR) där en hemställan om obligatorium avseende digitala årsredovisningar är gjord av Bolagsverket. En utredning har hanterat frågan och föreslagit ett obligatorium från 2026, men inget beslut är fattat.

Riksbankens föreskrift om rapportering av betalningsdata har varit ute på remiss. SCB har pekat på vikten av att organisationsnummer ingår. Riksbanken fattar beslut under våren 2025.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Vilken deflator ska användas till den veckovisa hushållskonsumtionsstatistiken?

SCB: Det är en fråga vi ska diskutera vidare. Den nya statistiken är snabbare än KPI. Det kan eventuellt bli en framskrivning av KPI.

Nya datakällor kan medföra tidsseriebrott. Kommer man att ta hänsyn till det och arbeta med dubbla tidsserier?

SCB: För NR tänker vi alltid på tidsserier och kommer att ta hänsyn till det.

Vad är det för tidsplan för detta arbete?

SCB: Vi har utgått från en målbild för 2028. Den viktigaste transaktionsdatan kommer dock 2030. Vi kommer att införa nya datakällor löpande.

Det är viktigt att basen för totalerna kommer att kvarstå. Detta handlar om information om fördelningar. Det är också viktigt att administrativa data faktiskt avser det man vill mäta.

Transaktionsbaserade mikrodata är framtiden. Ett problem med detaljerade uppgifter om säljare, mottagare och tidpunkt för försäljning är att det blir en personuppgift, vilket man vill undvika. Hur stor blir förlusten om organisationsnummer inte ingår i betalningsdata? Man behöver kunna motivera för uppgiftslämnarna varför det är viktigt.

SCB: Det är en bra källa även utan organisationsnummer, men det blir en guldkälla med organisationsnummer.

7 Förändringar av förordningen om den officiella statistiken

För information (Bodil Mortensson & Heather Bergdahl)

SCB lämnade en hemställan till regeringen i oktober 2021 med förslag på ändringar av statistikförordningens bilaga. Innan dess hade det genomförts en remissrunda med alla statistikansvariga myndigheter (SAM). Regeringen fattade beslut om förändringarna i november 2024 och de träder i kraft den 1 januari 2025.

I den nya förordningen minskar antalet ämnesområden från 23 till 22 och antalet statistikområden minskar från 115 till 102. Det införs sex helt nya statistikområden med nytt innehåll, 19 av de nuvarande statistikområdena ändrar benämningar och 20 nya statistikområden bildas eller ombildas till följd av sammanslagningar eller delningar av nuvarande statistikområden. 14 SAM berörs direkt av ändringarna i statistikområdena. SCB är den myndighet som påverkas av flest ändringar med en minskning med 17 statistikområden.

Helt nya statistikområden som är under SCB:s ansvar är *Integration, Forskning och utveckling, Innovation* och *Det digitala samhället. Infrastruktur inom energiområdet* är ett nytt statistikområde under Energimyndighetens ansvar och *Pensioner* är ett nytt statistikområde som Pensionsmyndigheten ansvarar för.

Ett exempel på ändrat ämnesområde är "Arbetsmarknad". Här kommer flera statistikområden som ligger under SCB:s ansvar att slås ihop till två nya statistikområden, *Utbud på arbetskraft* och *Efterfrågan på arbetskraft*.

Ett annat exempel är ämnesområdet "Näringsverksamhet och utrikeshandel" som är en sammanslagning av de tidigare ämnesområdena *Näringsverksamhet* och *Handel med varor och tjänster*. Inom detta ämnesområde kommer Nystartade företag, Konkurs och offentliga ackord och Företagens demografi att samlas under det nya statistikområdet *Företagens demografi* där Tillväxtanalys är statistikansvarig myndighet. Ett antal tidigare statistikområden under SCB:s ansvar kommer att samlas under det nya statistikområdet *Företagens produktion, försäljning och ekonomi* och Tillväxtverkets statistikområde *Inkvartering* byter namn till *Turism*.

Ett tredje exempel är ämnesområdet "Priser och konsumtion" som blir det nya ämnesområdet "Priser och ekonomiska tendenser". Här samlas SCB:s olika prisindex under det nya statistikområdet *Priser* och Konjunkturinstitutets statistikområde *Hushållens inköpsplaner* blir *Ekonomiska tendenser hos företag och hushåll*.

Nya och namnändrade statistikområden ger inte bara en tydligare hemvist för olika statistikprodukter. De ger också de olika statistikansvariga myndigheterna nya möjligheter att ta fram ny officiell statistik.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Omfattar det nya ämnesområdet *Utbildning samt forskning inom högskolan* även verksamhet på universitet?

SCB: Ja. Den nya benämningen är förankrad hos Universitetskanslersämbetet.

Hur kommer användarna av statistiken märka av förändringarna?

SCB: Om man går in på SCB:s hemsida och hittar statistiken via hierarkin så kommer statistiken att finnas under de nya ämnesområdena. Det är också möjligt att det kan bli ny statistik på grund av de nya statistikområdena.

8 Övriga frågor

Årets verksamhetsrapport ska skrivas. Lena tar fram ett utkast och ledamöterna lämnar synpunkter innan rapporten skickas till SCB. En fråga är om det går att skicka ut alla användarrådets verksamhetsrapporter till ledamöterna. De är tillgängliga på SCB:s webbplats under [Användarråd vid SCB](#).

Det hade ställts en fråga inför mötet om tjänsteexporten och tjänsteimporten som båda har stigit mycket de senaste åren, men också följer varandra. Påverkan på BNP är därför neutral. Användarna behöver ändå förstå vad det beror på för att kunna göra prognoser. Är det bokföringstekniska fenomen där vi ser export och motsvarande import inom koncerner?

SCB: Vi har tittat på detta även internt. Motsvarande trend kan också ses på EU-nivå. I Sverige kan man se i princip samma utveckling i momsens. SCB kommer att titta vidare på detta och eventuellt skriva en artikel i SVEK. Vi återkommer också till denna fråga på ett kommande möte.

Förslag på mötesdatum 2025:

18 februari

15 maj

16 september

8 december

9 Summering

Ingen summering gjordes på grund av att mötestiden var slut.